

"חיפה פורעת היום מקצת החוב הענק של העם היהודי לחסידי אומות העולם" כך אמר השבוע ראש העיר חיפה יונה יהב, בטקס חנוכת הגן ע"ש חסידי אומות העולם שהתגוררו בחיפה .

ראש העיר הוסיף ואמר בטקס שהתקיים בשכונת רמת אלון, כי הבחירה אותה עשו חסידי אומות העולם תוך סיכון חייהם וחיי יקיריהם, עומדת בניגוד לכל הגיון אנושי".

"מול ים השנאה והאימה הוכיחו חסידי אומות העולם אומץ אצילות ואומץ לב בלתי נתפסים והוכיחו כי גם במציאות הבלתי נתפסת של אותם ימים הבחירה נותרת בידי האדם. הבחירה להושיט יד לזולת בשעתו הקשה ביותר כשהוא מושפל ומבוזה היא הבחירה האנושית והמוסרית ברמה הגבוהה ביותר לה נדרש האדם".

18 פינות ישיבה הוקמו בגן. בכל פינה הוצב סלע עליו נחרט שמו ותמצית מעשיו של מי שהתגורר בחיפה והוכר כחסיד אומות העולם. חלקם של החסידים התגוררו בעיר במשך שנים ארוכות והיתר במשך תקופות קצרות יותר.

בין חסידי אומות העולם המונצחים בגן ראול וולנברג, שהציל כ – 30 אלף מיהודי הונגריה. וולנברג, התגורר בעיר במשך כחצי שנה במהלך שנת 1936 כשאר עבד בבנק ההולנדי שפעל באותם ימים בחיפה. כאן בחיפה פגש לראשונה בפליטים יהודים שבחרו מגרמניה וייתכן כי כאן נטמן היסוד לאחד ממעשי הגבורה וההצלה הגדולים בתולדות האנושות.

בטקס השתתפו חסידי אומות העולם שעדיין חיים עמנו היום, ניצולים ובני משפחותיהם, השתתפו נציגי המדינות בהם פעלו חסידי אומות העולם ובהם: שגרירת פולין בישראל וקונסול הכבוד של פולין בחיפה, צרפת, אוקרינה וארה"ב. כן השתתפו בטקס יו"ר הוועדה להענקת תואר חסיד אומות העולם ביד ושם ונציגי תנועות הנוער ומועצת הנוער העירונית.

מנהל מרכז תרבות דתי נווה שאנן בנצי כץ, שקידם את הקמת הגן החל מתקופת היותו חבר מועצת העיר ולאחר מכן במסגרת תפקידו בעירייה הבטיח כי הגן יהיה מוקד לפעילות חינוכית ערכית לתלמידים וחניכי תנועות הנוער של התקופה הקשה בתולדות האנושות תוך הדגשת יכולת הבחירה האנושית והמוסרית של כל אדם גם בתנאים בלתי אפשריים.

להלן שמותיהם ותקציר מעשיהם של חסידי אומות העולם כפי שנחקקו על גבי הסלעים בפינות הישיבה:

ורוניקה פורוצאי Veronika Porocai , הונגריה

ורוניקה הצילה את משפחות גרוסמן, שטראסר וילדים רבים. הבריחה מזון ובגדים למחנות. חילצה מהגטו והסתירה בביתה את קלארי שטראסר בת ה-9. ורוניקה סייעה ליצחק גרוסמן להימלט מהרכבת בה הובל לאושוויץ, הסתירה ודאגה לכל מחסורו עד סיום המלחמה.

מריה סרבניאק-דיקר Maria Srebniak-Dicker , פולין

הסתירה עם שתי חברותיה שבעה יהודים שברחו ממחנה ינובסקה , בדירה בלבוב, דאגה לכל מחסורם במשך שנתיים עד השחרור. כשגברה הסכנה שהמסתור יתגלה, העבירה אותם לדירה אחרת בקצה השני של העיר.

הלינה לוגובסקי Halina Lugowska , פולין

הלינה ובעלה הסתירו בביתם אשה יהודיה שנדדה ממקום למקום אחרי שאיבדה את כל משפחתה. טפלו בה 32 שבועות, ואחר כך דאגו להעבירה למסתור בבית המשפחה בו גדלה הלינה.

אנה הורנונג-טומצ'ק Anna Hornung –Tomaczak , אוקראינה

סייעה לבנות זהות בדוייה לאב ושני בניו, אצלם עבדה כעוזרת בית. אנה הציגה עצמה כאם המשפחה שחיה במסווה של נוצרים במחוז טרנופול.

ויקטוריה צוקרביץ – אייכברגר פולין , Wiktoria Cukrowicz-Eichberger

ויקטוריה עם אחותה, הסתירה יהודי שנמלט מעירו לז'בוז'נו לאחר שהגרמנים החלו לחסל את תושבי העיר היהודים.

פלגיה הוצ'אק-שפרינגר – Pelagia Huczak-Szpringer , פולין

הסתירה 20 נשים יהודיות בבית מלאכה בו עבדה. הבריחה מגטו סוסנוביץ' את בנו של בעל בית המלאכה היהודי בו עבדה לפני המלחמה, הסתירה אותו בביתה ואח"כ שילמה מכספה עבור הסתרתו בבית אחר. לאחר מכן הסתירה גם את אביו, והפגישה ביניהם.

ירוסלבה לויצקי Yaroslawa Lewicka , אוקראינה

על אף גילה הצעיר, הבריחה ירוסלבה אוכל ליהודים בגטו זלוצ'וב שבמחוז טרנופול. משך שנתיים מחיסול הגטו ועד לשחרור, הסתירו בני משפחתה שתי ילדות יהודיות בביתן. יחד עם אמה וסבה סיפקו מזון לעוד 25 יהודים ששרדו את הרצח בגטו, והסתתרו בבונקר במקום מרוחק.

יז'י שלאגה Jerzego Szelaga , פולין

משפחת שלאגה הנוצרית נשארה לגור בביתה למרות שנכלל בתחומי גטו ורשה. משך שנתיים הבריח יז'י מכתבים ומזון לגטו כשיצא לבית ספרו שהיה בצד הגרמני. לאחר שמשפחתו הועברה מביתה בצו גרמני, המשיך יז'י להביא אוכל ליהודים הכלואים בגטו.

יוליה קלדי – ראלבובסקה

Julia Kaldi-Ralbovska, צ'כוסלובקיה

הסתירה משך שנה יהודי שברח מפראג, לאחר שאשתו הנוצרייה נטשה אותו. נסעה לפראג להביא את אמו שנותרה לבדה. לכשנפטרה האם, כדי שמקום המסתור לא יתגלה, חפרה קבר בלילה וקברה את הגופה.

אליזבטה ניקופוי - סטרול Elisabetha Nikopoj-Strul, רומניה

הזהירה יהודים שהכירה מפני פוגרום עתידי בעיירה. הסתירה יותר מ-15 מהם, ודאגה לכל מחסורם. כשנלקחו למחנות עבודה הביאה להם, שוב ושוב, מזון ואספקה. למרות שנתפסה, נעצרה למספר ימים והוכתה קשות, המשיכה במשימתה.

תמרה מקסימניוק - ברומברג

Tamara Maksimenyuk-Bromberg, אוקראינה

סייעה עם אמה לחבריהם היהודים באודסה בכל דרך אפשרית, על אף מצבן הכלכלי הרעוע; הבריחו מזון לגטו, סייעו למשפחה יהודית בבית סוהר, והמשיכו להביא בגדים ומזון גם לאחר גירושם למחנה ריכוז. למשפחה נוספת מצאו דירת מסתור וסיפקו צרכיהם.

בלה (ואליה) יקימובה – ליפר

Bela(Valja) Yakimowa Lipper, אוקראינה

קשרה גורלה בגורל בעלה היהודי והודיעה שאם לא יברח מהגטו ברובנו, תבוא לשם יחד עם בתם התינוקת. עד השחרור, משך 19 חודשים הסתירה את בעלה ועוד שישה יהודים נוספים בביתה שבכפר נובוסטב.

ויקטור מלניק Viktor Melnik , אוקראינה

ויקטור, אמו ואחותו הסתירו בביתם שבוידושניה יהודים, סייעו להם למצוא מסתור וציידו אותם בתעודות מזוייפות. כשהחלו הגרמנים בחיסול הגטאות באזור ובחיפוש יהודים מסתתרים, הבריח את אחת המשפחות המסתתרות לשטח בשליטת רומניה.

זופיה - מרטה אבני Awni Zofia-Marta , פולין

זופיה מרטה, אמה אלכסנדרה ואחיה אנתוני ויצ'ורק, הסתירו 6 יהודים בעליית גג במשך שנה וחצי, בחלק הגרמני של ורשה. המשפחה דאגה לכל מחסורם והודות לה ולמשפחתה- נצלו.

אירנה יקירה - זינטל Yakira-Ziental Irena , פולין

אירנה ואמה ברוניסלאבה החביאו במחבוא מיוחד שבנו בבית קייט שלהם בקצה העיר 13 יהודים. האם דאגה, מדי יום ביומו, להביא את מצרכי המזון מרחק 3 ק"מ מביתה. טפלו במסתתרים ודאגו לכל מחסורם.

ראול ולנברג Raual Wallenberg , שבדיה

נולד בשבדיה בשנת 1912. בשנת 1936 התגורר ברח' ארלזורוב 17 בחיפה, ועבד בבנק הולנדי ברחוב הבנקים. ביולי 1944 התמנה כמזכיר בשגרירות שבדיה בבודפשט. בתפקיד זה הציל בהקרבה עצמית עילאית אלפי יהודים ממחנות המוות של הנאצים. ב- 17 לינואר 1945 נעצר ראול ולנברג ע"י הרוסים ומאז נעלמו עקבותיו.

דוברוקה – ג'זירסקה אנה Dobrucka-Jezierska Anna , פולין

במהלך חיסול גטו טארנוב דצמבר 1943 וגירוש היהודים למחנה המוות בלזק, קלמן פג'נר, מר קארפ ושני ילדיו הקטנים הוסתרו ע"י ולאדיסלב, שהוכר כחסיד

אומות העולם, ורעייתו אנה. ולאדיסלב נתפס ע"י הנאצים ונשלח לאושוויץ כעונש על עזרתו ליהודים. לאחר המלחמה אנה התחתנה עם קלמן פ'גנר.

האנדרטה לחסיד אומות העולם האלמוני

אנדרטה לחסיד אומות העולם האלמוני